

ÉLŐ ERDÉLY EGYESÜLET

Csíkborzsova

HONISMERETI ESSZÉ

Onodi Henrietta

Csíkborzsova

Kós Károly Szakközépiskola

2014

Borzsova Csíkszeredától 11 km-re, Csíkelne és Csíkszentmiklós között fekszik. Míg a környező falvak mind a hegyek, dombok lábánál és völgyekben találtak menedéket, Borzsova lakói a síkság közepén fekvő egyik domb hajlását vették birtokba és azóta is használják falutelephelyül. Ez Csíkban szokatlan dolog volt. A falut kívülről szemlélve csak a templomot és egy sor fenyőt figyelhetünk meg. Igaz, hogy Szentmiklós fele haladva a „Völgy” hajlatában látni néhány házat, de azt csak abból az egy pontból.

A falu nevének eredetét többféle módon is magyarázzák:

Az első feltevés szerint Borzsova kezdetben Borsova volt. Ezt ha a bolgár-török nyelv szerint lefordítunk: „Bors” egy személynév és az „ova” szócska pedig birtokosképző, így Bors-é-t, Bors faluját, telepét, birtokát kapunk. Ebből azt lehet kikövetkeztetni, hogy egyszer régen élt a faluban egy bors nevezetű ember, akiről sajnos nem találtam írásos emléket.

A második magyarázat szerint az ósláv nyelvekben a „Bor” szó fenyőt jelentett, míg a „zava” falvát, így tehát Fenyőfalvát kapunk. Erre a magyarázatra az a bizonyíték, hogy néhány évtizede a falut korhadtt fenyőörnkök vették körül.

A harmadik lehetősége a falu elnevezésének, hogy a „Bors” szó savanyút is jelentett. Régen a borvízforrásokat, savanyúvizeknek is nevezték. De mivel a községben akkoriban nyoma sem volt borvíznek, csak attól mintegy 3km-re, így ez a feltevés nem valószínű.

Idősek elmondásából tudom, hogy a faluban három kút volt ami ellátta ivóvízzel az embereket és ami köré építkeztek:

- Erőssek-kútja
- Csorgó-kút
- Balogok-kútja

Ezek a kutak az utak mentén voltak ásva, hogy minden falubeli hozzáférhessen friss vízhez. Ma is díszítik a falu utcáit, egy kivételével (Csorgó-kút), ami manapság egy elkertelt közbirtokossági területen van. A kutak mentén lévő házak szereket alkottak és ez a faluszerkezet ma is fennáll.

Az akkori falu népe nagyon szegény volt, mivel a falut körülvő földeknek, csak kevés része volt művelhető, mert amint az előbb említettem fenyvesek vették körül a falut. Ezért csak kevés ember tudott mezőgazdasággal foglalkozni. Akinek ez nem jutott beállt vándorkereskedőnek.

1971-1994 között volt egy részleg a kultúrothonban, ami munkalahetőséget biztosított nemcsak a falubelieknek, hanem a környező falvak lakóinak is. Ez főként a nőket érintette, mert varrással, perzsaszövással, gyertyaöntéssel foglalkoztak.

„Nem iszákos, nem könnyedelmű és nem is hetykén legénykedő a falu népe. Zárkózott mint minden székely, vallásos, mert így szokta meg ezt évszázadok óta, nem alázatos, de nem is büszke.

Mikor pedig a kis falu utcáján végigmegyünk ösztönszerűen megkapja a szemlélőt az a nagy gyermeksereg, mely minden kis kapuban ácsorog és mosolyogva bámul az idegenre. Színtiszta katolikus magyar e faluban mindenki, s e népet soha faji és vallási különbségek nem érintették és nem is érdekelték. Vallását magyarságával egynek tartja. Szükszavú, mint a balladák szövege, minden elejtett szónak az ajkán külön jelentősége van, nem szószátyár, de maguk között víg, kedves és sokszor pajkos” — írta Erőss József (1927-2009), aki 24 évig volt tanító a csíkborszovai általános iskolában.

Ez volt a falum népe régen, de lássuk, mi van ma. Egy átlagos reggel úgy kezdődik, hogy megszólal a kakas és elvonul a tehéncsorda. — Mivel a hagyományos gazdálkodás a 21 században egyre inkább háttérbe szorul, ezért számos faluban egyre kevesebb állatot tartanak. Szerencsére Borzsova még szép csordával büszkélkedhet. — Ezt követően megszólal az iskola öreg csengője. Beindul az élet. Úgy kell ezt elképzelni, mint amikor tavaszodik, és mindenbe élet költözik. Ugyanez történik minden reggel, de mégis mindig más, mindig tartogat valami meglepetést. Kis idő múlva az emberek, mint a dolgos hangyák, elindulnak dolgozni. Ki-ki a mezőre, erdőre, ki pedig a városba. A gyerekek pedig eszevevesszett játszásba fognak. Délután ahogy hazaérkeznek az emberek elbeszélgetnek, majd ahogy esteledik egyre csendül az utca. Nagyon családias hangulat uralkodik, mivel mindenki ismer mindenkit. Hát ilyen egy átlagos nap a 21.században Borzsovában.

A falu népének ma is van lehetősége a szórakozásra, nem olyan nagy mértékben mint régen, de ma is szokás a szüreti bál és az utóbbi években megrendezésre került az egy hétig tartó „Csüördögölő”. Ez egy néptánc tábor, amit a falu egy Magyarországra elszármazott szülöttje szervez, aki több évig táncolt a Hargita Székely Népi Együttesnél.

Nagyon érdekelt az emberek véleménye a faluról, ezért kérdezősködtem, hogy mi tetszik nekük legjobban a faluból. Legtöbbjüknek az tetszett hogy a falu félreesik a főúttól, ez jelentős előny, mivel a gyerekek szabadon biciklizhetnek, játszhatnak az utcán.

De viszont voltak meglepő válaszok is: például egy fiúnak egy pad tetszett a legjobban. Előre nem tudtam hogy hová tegyem ezt a választ, de rájöttem, hogy Borzsovában külön története van minden egyes fának, padnak és helynek.

Nekem személy szerint az tetszik a legjobban, hogy az erdő nagyon közel van a faluhoz. Egy rövid séta szükséges csak ahhoz hogy az ember kijuthasson a természetbe.

Szerintem ez az, ami egyszerűen felbecsülhetetlen. Rengeteg állatot, növényt meg lehet ismerni ezáltal.

Például a júniustól-augusztusig virágzó turbánliliomok hada a magasabb dombokon, és a kis patakunk — Demeter László biológus szavaival élve — „páncélos lovagai”, vagyis a folyami rákok megfigyelése egyszerűen lélegzetelállító. Ugyanakkor a madárvilág megfigyelése, a haris krákogó hangja a hajnali órákban, a gólyak kelepelése. Amit különösen kiemelnék az a nappali lepkék sokszínűsége. A patakmenti gyász- és boglárkalapkék, a gyors röptű fecskefarkúlepkék.

Ez természetesen csöppnyi töredéke annak a rengeteg ritka, védett és gyönyörű fajnak ami ott található. Azonkívül van az erdőn egy nagyon jó népi fürdő, ahová az emberek lazítani járnak.

Régről maradt dolgok is találhatóak a falumban:

- A falu egyetlen festett székelykapuja, amely 1974-ben épült, tehát 40 éves
- Az iskola udvarán lévő körhinta is közel 40 éves
- A falu bejáratához közeli majdnem 100 éves kiszáradt vackorfa
- A mai római katolikus templom, amely 1940 és 1950 között épült, benne 15. századi Madonna-szobor áll
- A Szent József tiszteletére állított fakápolna, amelyet 1794-ben építettek. 1821-ben kibővítették és 1842-ben kis toronnyal is díszítették. A kápolna a barokk stílus legegyszerűbb építménye.

Hát dióhéjban ennyit a falumról, remélem munkámmal sikerült elérnem hogy ellátogassanak Borzsovába.

Köszönetnyilvánítás:

- A lelkes falubelieknek, akik egy-egy fotóért beengedtek a kertjükbe
- Az elhunyt Erőss Józsefnek, aki jegyzeteivel rengeteget segített
- Erőss Annának (Erőss József neje), aki rengeteg új dolgot mondott a faluról
- A Demeter családnak, akitől útbaigazítást kaptam
- És persze mindazoknak akik végigolvassák dolgozatomat.

Melléklet:

A templom és a fenyőfák a főútról

Erössek-kútja

Csorgó-kút

Az iskola öreg csengője

A „kedvenc” pad

A falu egyetlen festett székelkapuja

A közel 40 éves körhinta

A közel 100 éves kiszáradt vackorfa

A római katolikus templom

A Szent József tiszteletére állított fakápolna

Nyári naplemente a faluban

Borzsova bejáratánál lévő tábla